

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a final draft of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Isomäki, P. 2023. Kirjastot muuttuvat yhteiskunnan mukana. Talk-verkkolehti, Puheenvuoroja / Comments 8.3.2023.

Link to the original publication: <https://talk.turkuamk.fi/puheenvuoroja/kirjastot-muuttuvat-yhteiskunnan-mukana/>

All material supplied via Turku UAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Kirjastot muuttuvat yhteiskunnan mukana

8.3.2023

Kirjoittajat

Pauliina Isomäki tuntiopettaja, kirjasto- ja tietopalvelu, Turun ammattikorkeakoulu

Kirjastot ovat matalan kynnyksen kulttuuritoimijoita, jotka palvelevat ihmisiä niin suurissa kuin pienissäkin kunnissa. Kirjastoihin kohdistetaan monia odotuksia. Uusimpana lakimuutoksena yleisten kirjastojen edellytetään edistävän yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Lukutaidon heikentyminen herättää huolta, ja apua toivotaan kirjastoista. Kirjastojen määrärahat eivät silti kasva, vaikka tehtävät lisääntyvät ja monipuolistuvat.

Kirjastoalan koulutusorganisaationa tehtävänäme on seurata alan kehitystä ja huolehtia siitä, että koulutus vastaa alan tarpeisiin. **Tutkinto-opiskelijoista tulee tradenomeja**, joilla on kirjastoalan osaamisen lisäksi myös ymmärrystä liiketaloudesta. Olemme järjestäneet kirjastoalan kentälle esimerkiksi webinaarin, jossa keskustelimme kirjastoammattilaisten osaamistarpeista. Webinaarissa käyty keskustelut vahvistivat käsitystämme siitä, että liiketalousosaaminen on relevanttia myös kirjastoissa.

Tutkintokoulutuksen lisäksi kouluttautumismahdollisuutena on korkeakouludiplomi. Se toimii opiskelijan uran edistäjänä parhaiten, jos hänellä on ennestään jonkin alan korkeakoulututkinto. Kirjastotyöhön pyrkii usein alanvaihtajia, joilla on takanaan sekä tutkinto että työuraa.

Korkeakouludiplomin kehittämistehtävät edistävät kirjastojen toimintaa

Kirjasto- ja tietopalvelualan korkeakouludiplomi on jatkokoulutustuote, jossa keskitytään kirjastoalan ydinosaamiseen ja työn kehittämiseen. Korkeakouludiplomi on avoimen AMK:n vuoden mittainen (60 opintopistettä) koulutuspaketti, joka antaa valmiudet informaattikotason tehtäviin yleisissä tai tieteellisissä kirjastoissa. Koulutus tapahtuu lähes kokonaan verkko-opintoina.

Turun AMK:ssa on tarjottu kirjasto- ja tietopalvelualan korkeakouludiplomia vuodesta 2017 alkaen. Korkeakouludiplomista on tullut erittäin suosittu. Huippuvuonna 2021 koulutukseen haki 273 henkilöä, joista mukaan valittiin 25 opiskelijaa. Osa diplomiopiskelijoista on ollut kirjastoalalla jo pitkään, toiset taas ovat alanvaihtajia. Kaikille diplomiopiskelijoille on ollut tyypillistä, että he ovat hyvin motivoituneita ja tekevät opinnoissaan hyvää työtä.

Kirjasto- ja tietopalvelualan korkeakouludiplomin kehittämistehtävien aiheet kertovat kirjastokentän ajankohtaisista tarpeista

Korkeakouludiplomin suorittamisen aikana opiskelijat laativat kehittämistehtävän, jossa tartutaan työelämässä esiin tulleeseen aiheeseen tai selvittelyä vaativaan ongelmaan. Aihe on usein hyvinkin konkreettinen, esimerkiksi jonkin kirjaston ohjeen kääntäminen englanniksi tai selkokielelle. Aihe voi kuitenkin olla myös laaja-alaisempi, esimerkkinä kirjaston viestinnän kehittäminen.

Mukana parantamassa kirjastojen palveluita

Monet korkeakouludiplomiopiskelijat saavat kehittämistehtävänsä taustalle toimeksiannon, jolloin kehittämistehtävä syntyy selkeästä tarpeesta. Esimerkiksi Turun kaupunginkirjasto on keskeinen yhteistyökumppanimme, ja tarjoaa opiskelijoille kehittämistehtäväaiheita. Yhtenä esimerkkinä on viime vuonna käynnistynyt *Monikulttuurisen kirjastotyön kehittäminen* -hanke.

Mainittuun hankkeeseen liittyen opiskelija **Merja Saviranta** laati Turun kaupunginkirjaston henkilöstölle kyselytutkimuksen aiheenaan *Kulttuuriseen moninaisuuteen liittyvä osaaminen yleisessä kirjastossa*. Opiskelija **Ville Kukkurainen** puolestaan toteutti kaupunginkirjastolle *Moninainen kirjasto* -hankkeen kartoitushaastattelun.

Kehittämistehtävät kartoittivat sekä monikulttuuristen asiakkaiden toiveita kirjastolle että kirjastolaisten osaamista näihin haasteisiin vastaamisessa. Tehtävistä saatiin konkreettisia tuloksia, joita voidaan hyödyntää esimerkiksi henkilöstökoulutusten yhteydessä.

Kehittämistehtävistä saatiin konkreettisia tuloksia henkilöstökoulutusten yhteydessä hyödynnettäväksi

Kehittämistöissä on tehty selvityksiä muun muassa nuorisotilojen ja kirjaston yhteiselosta, syrjäytymisvaarassa olevien nuorten toiveista kirjastolle sekä kirjaston yhteistyöstä toisen asteen koulutuksen kanssa. Lukuinnon edistäminen on näkynyt useissa kehittämistehtävissä, joissa on käsitelty lukudiplomeita ja alakoulussa hyödyllisiksi havaittuja lukemaan innostamisen menetelmiä. Onpa rakennettu myös oma lukusuosituskone Lukugaattori.

Kirjasto- ja tietopalveluala muuttuu jatkuvasti ja kehittämistyötä riittää

Kehittämistehtävien laajasta kirjosta kertoo, että edellä mainittujen lisäksi kirjastojen palveluita on kehitetty muun muassa laatimalla omatoimikirjaston perustamissuunnitelma sekä uusimalla kirjastoauton palvelukonsepti. Lisäksi on tutkittu lastenkirjastotyön tekijöiden arkea ja kirjastonjohtajien yhdistelmävirkojen hyötyjä ja haittoja.

Kehittämistehtävien aiheet ovat niin kiinnostavia, että niiden tutkimista voisi olla hyödyllistä jatkaa. Esimerkiksi lukemaan innostamista on tutkittu jo monissa graduissa ja AMK-opinnoissa, mutta aihe on niin monitahoinen, että siinä riittää tutkittavaa edelleen. Lukutaidon heikkeneminen on juuri yksi niistä suurista haasteista, johon kirjastojen toivotaan tulevaisuudessa vastaavan.

Omatoimikirjastot, lukemisen edistäminen, kirjastojen johtaminen...

Kirjaston moniosaajat -koulutus aloittaa vuonna 2024

Jo mainittujen haasteiden ja muutosten lisäksi ilman kirjastoalan koulutusta työskentelevien kirjastovirkailijoiden työmarkkina-asemaa on tarpeen vahvistaa. Tämä mahdollistuu, kun Turun ammattikorkeakoulussa alkaa vuonna 2024 uutena koulutuksena 35 opintopisteen Kirjaston moniosaajat -koulutus. Koulutuksen rahoittaa **Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus**.

Lisätietoja Kirjaston moniosaajat -koulutuksesta:

Projektipäällikkö, koulutusvastaava Mikko Siitonen, p. 050 598 5437
Pauliina Isomäki, tuntiopettaja, kirjasto- ja tietopalvelu, p.040 355 0193